

e Conferences
Scientific conferences platform

**МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
АКАДЕМИЧЕСКИХ НАУК**

OpenAIRE

OJS
OPEN JOURNAL SYSTEM

doi

zenodo

OPEN ACCESS

ИНГЛИЗ ВА ЎЗБЕК ТИЛЛАРИНИНГ ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИК ДЕРИВАЦИЯ АСПЕКТИДА ТУРИЗМ ТЕРМИНОЛОГИЯСИ

Дилдора Холбоева

Тошкент тиббиёт академияси

Ўзбек ва хорижий тиллар кафедраси

инглиз тили ўқитувчиси

E-mail: dildora.kholboeva1985@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7312513>

Аннотация

Ушбу мақолада терминларни шакллантиришнинг семантик усулини кўриб чиқишга эътибор қаратилган. Туризм терминологияси, публицистик, оғзаки ва расмий-ишбилармонлик услубидаги матнларда ишлатиладиган умумий адабий тилнинг тегишли сўзлари билан семантик ҳосил бўлиш муносабатлари билан чамбарчас боғлиқ

Аннотация

Данная статья посвящена рассмотрению семантического метода терминообразования. Туристическая терминология тесно связана отношением семантического образования с соответствующими словами общелитературного языка, используемыми в текстах в публицистическом, устном и официально-деловом стиле.

Annotation

This article is devoted to the consideration of the semantic method of term formation. Tourist terminology is closely related to the relationship of semantic education with the corresponding words of the general literary language used in texts in a journalistic, oral and official business style.

Ҳар қандай терминология тилнинг умумий лексик-семантик тизимининг бир қисми бўлганлиги сабабли, у умуман луғатга хос бўлган барча латин жараёнларини ўз ичига олади: лексик, семантик, морфологик, синтактик. Ушбу бўлим доирасида биз терминларни шакллантиришнинг семантик усулини кўриб чиқишга эътибор қаратамиз, чунки биринчидан, туристик атамалар кўпинча илмий контекstdан ташқарида ишлатилади, иккинчидан, уларнинг кўпчилиги генерал сўзларидан ҳосил бўлган адабий тил. Шундай қилиб, туризм терминологияси, публицистик, оғзаки ва расмий-ишбилармонлик услубидаги матнларда ишлатиладиган умумий адабий тилнинг тегишли сўзлари билан семантик ҳосил бўлиш муносабатлари билан чамбарчас боғлиқ. Термин ҳосил бўлишининг семантик томонини таҳлил қилиб, кўплаб тадқиқотчилар учта асосий

усулни ажратиб кўрсатишади: терминология, детерминология, транстерминологизация.

Терминологизация - кўп тилларга хос бўлган ва умумий жараён бўлиб, умумий адабий тилда сўзнинг терминга айланиши. Терминологияда умумий адабий тилнинг сўзи маълум бир фан концепциясини ифодалаш учун олинади, шу билан бирга у атаманинг ўзига хос хусусиятларига эга бўлади (унинг маъноси торроқ, ўзига хос, аниқ таърифланади, фан тушунчалари тизимига киради), лекин кўпчилик мутахассис бўлмаганларга тушунарли бўлиб қолади. Туристтик терминологияга келсак, шуни таъкидлаш жоизки, туристик атамаларнинг аксарияти шунга ўхшаш тарзда умумий адабий тилдан олинган; Туризм соҳасидаги баъзи тушунчаларни билдириш учун сўзларнинг асл маъноси торайган ва ихтисослашган.

Масалан, туризмда қуйидаги таърифга эга бўлган русча "меҳмон" атамаси: "Меҳмонхонада қолган ёки овқатланиш корхонасига ташриф буюрган ва уларнинг хизматларидан фойдаланган киши" умумий адабий тилнинг мос келадиган сўзи асосида ишлаб чиқарилган бўлиб, у қуйидагича изоҳланади: "Меҳмон - 1) Кимки кимникига ташриф буюрса, унга ташриф буюради. уйда; 2) Учрашувга, учрашувга қатнашишга таклиф қилинган бегона. Умумий адабий тилнинг сўзи кўп жиҳатдан ҳар қандай одамни кўрсатади ва туристик терминологияда биз маънони узатиш ва унинг кейинги ихтисослашуви билан шуғулланамиз. Қуйидаги иқтибослар туризмда "меҳмон" сўзининг терминологик маънода ишлатилишини тасдиқлайди: "Европада Ориент Эхпресс меҳмонхоналари Венеция, Флоренсия, Портофино, Мадейра, Лиссабон ва Малёркада жойлашган бўлиб, у эрда меҳмонлар унутилмас дам олишлари мумкин.

Худди шундай расмни инглизча "меҳмон" атамаси билан ҳам кузатиш мумкин, бу туризмда "меҳмонхона ёки ресторан мижози" деб таърифланади умумий адабий тилнинг сўзи "1) бирон бир тадбирга ёки махсус маросимга таклиф қилинган киши; 2) сиз ўз уйингизда қисқа вақт қолишга таклиф қилган" деган маънони англатади. "Меҳмон" сўзининг терминологик маъносининг бажарилишини кўрсатиш учун қуйидаги парчани ишлатинг: "Бу нарх тоифасидаги кўпчилик меҳмонхоналарда меҳмонхона учун камида қозон ва қаҳва ва чой учун пакетлар бор" (ТравелДаилйНьюс. 29 сентябр, 2009). "Меҳмон" сўзининг умумий маъносининг семантик ривожланиши билан маъно ўрганилган билим соҳаси билан боғлиқ бўлган умумий маънодан торайиб кетди.

Терминологиянинг энг ёрқин намунаси сифатида, умумий адабий тилнинг бир сўзи бошқа сўзлар билан бирикиб, атама ҳосил қилганда, терминологик комбинацияларни келтириш мумкин: "ён" сўзи "юборувчи томон" бирикмаларида атамага айланади Инглизча "майдон" сўзи қўйидаги маъноларга эга: 1) мамлакат, шаҳар қисми; 2) уй офисининг, боғнинг бир қисми; 3) маълум бир мавзу, фаолият доираси - ва биргаликда "тутиш" "янги маънога эга" "диққатга сазовор жой, хизмат ёки хизматдан фойдаланувчиларнинг кўпчилиги жалб қилинган майдон"

Мисоллар шуни кўрсатадики, семантик терминларнинг шаклланиши аллақачон мавжуд бўлган сўзларни қайта кўриб чиқишни назарда тутаяди, бу жараёнда оддий сўзнинг семантик тузилиши салоҳиятининг ошиши, шунингдек сўз бойлигининг миқдорий ва сифат жиҳатдан бойиши кузатилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Alieva M.T. Razvitiya industrii turizma // Mezhdunarodnye Plekhanovskie chteniya, April 19 REA. im.G.V. Plekhanova. - M., 2006.
2. Ушаков Д.С. Технология выездного туризма. Учебное пособие. – М.: Финансы истатистика, 2009. – С. 240.
3. Aliyeva M.T., Mirzayev M. va boshqalar. Turizm huquqi. O'quv qo'llanma. – T.: Talqin, 2003. – B. 245.
4. Алиева М.Т. Развития индустрии туризма // Международные Плехановские чтения, 19 апреля РЭА. им. Г.В. Плеханова. – М., 2006.
5. Алиева М.Т. Тенденции развития туризма в Узбекистане // Пятнадцатые международные Плехановские чтения, 27 апреля РЭА. им. Г.В. Плеханова. – М., 2002.
6. Grinev- Grinevich S.V. Terminovedenie. Uchebnoe posobie. - M. : Akademiya, 2008. - P.102-104.
7. www.uzbekturizm.uz.
8. [hppt://en.wikipedia.org](http://en.wikipedia.org).